

SINTESI DE LES RECOMANACIONS GENÈRIQUES FORMULADES PEL CONSELL ACADÈMIC ASSESSOR PER AL DESENVOLUPAMENT DE L'AGENDA 2030 SOBRE LA PROPOSTA DE LOCALITZACIÓ DE L'AGENDA 2030 A BARCELONA

Àmbit competencial i continguts de l'Agenda

1. Replantejar-se si l'Agenda 2030 de Barcelona ha d'oferir resposta a totes i cadascuna de les fites de tots i de cadascun dels ODS. Cal que els ODS i les seves fites tinguin sentit en el context i el nivell desenvolupament en què Barcelona i Catalunya es troben actualment.
2. Assegurar que les actuacions que s'inclouen a l'Agenda es trobin efectivament dins el marc competencial de l'Ajuntament de Barcelona i que es faci, en aquest sentit, un repàs jurídic del text. Preveure actuacions sense competències pot restar credibilitat a l'Agenda i, esdevenir, a més, una font de duplicitat en l'acció i la despesa pública.
3. De la manca de competències no se'n deriva, necessàriament, que s'hagin de deixar sense esmentar determinades temàtiques. Al contrari, pot ser convenient assenyalar-les, per tal que figurin en l'agenda del debat i les actuacions públiques. També hi ha qui considera que l'Agenda 2030 hauria d'aplicar el principi de subsidiarietat garantista, en el sentit que l'Ajuntament cobreixi tot el que no proveeixen les altres administracions.
4. En aquest punt, tenir en compte que l'Agenda 2030 es fonamenta en dos àmbits clau: la desigualtat i els temes mediambientals, amb l'emergència climàtica al capdavant; es tracta de passar d'una mentalitat productivista i de consum a una mentalitat més conservacionista i solidària, cosa que implicarà profunds canvis de mentalitat i de valors per part de la població. També és molt rellevant la configuració de l'entorn en què vivim (i ens desplaçem): arquitectura i urbanisme, seguretat, salubritat, qualitat de vida...
5. En síntesi, per configurar una Agenda 2030 que sigui, alhora, ambiciosa i realista, caldria abordar de forma diferent cada fita i objectiu segons el grau de responsabilitat municipal:
  - Fites que depenen exclusivament de l'Ajuntament. Verificar si s'estan fent, si s'estan fent amb la intensitat i l'eficàcia adequades.
  - Fites que pot fer l'Ajuntament, però amb altres actors. En aquest sentit, es podrien substituir les referències a una acció directa per d'altres del tipus "incentivar la col·laboració amb tal o qual actor per facilitar l'assoliment de la fita x... mitjançant l'instrument y o z...". En aquesta mena de fites, les aliances són clau. En tot cas cal identificar els agents, ja siguin de caràcter institucional, econòmic o ciutadà, que hauran d'intervenir de manera més directa en l'assoliment de cada una de les fites. Cal verificar la voluntat política de tots aquests aliats per intentar assolir els ODS.
  - Fites que encara no formen part de l'agenda pública, però per les que convé convèncer la població per un canvi. Impulsar una xarxa de col·laboradors.
  - Fites que no són localitzables, perquè es considera que ja estan assolides, però es poden plantejar com a prioritats de la cooperació internacional.

Perspectiva metropolitana

6. Atès que el municipi de Barcelona és, en bona mesura, una ficció (perquè representa una part d'una realitat urbana 30 vegades més gran en superfície i 3 vegades més en població), és del tot necessari que el debat i l'actuació en relació a l'Agenda 2030, perquè sigui viable i creïble, consideri la realitat metropolitana en cada una de les seves propostes. Hi ha qui parla de la Gran Barcelona i d'assegurar que totes les institucions i entitats de l'àrea metropolitana hi participin.
7. Cal plantejar les fites a escala de l'àrea metropolitana, sobretot en temes com la planificació urbanística, l'habitatge, la contaminació, entre d'altres. I en tot cas cal assegurar que les fites per a Barcelona tinguin en compte també l'evolució cap a millor del conjunt de l'AMB, per evitar els efectes perniciosos d'una major segregació territorial, com l'elitització o la gentrificació. O, com a mínim, incorporar, en les fites clau, l'indicador per al conjunt de l'AMB.
8. Malgrat no tenir competències fora del seu terme municipal, l'Ajuntament de Barcelona té una indiscutible capacitat (i deure) de lideratge. Barcelona pot actuar com a motor per facilitar la implementació dels ODS en els altres municipis metropolitans.

De l'Ajuntament a la ciutat: sobre comunicació, participació i aliances

9. És evident que l'Ajuntament no pot assolir per si sol uns objectius tan ambiciosos, i per tant necessita establir complicitats amb les altres administracions i amb el sector privat. Barcelona és una ciutat molt disposada a col·laborar si li demanes, i molt crítica si no la tens en compte a l'hora de fer canvis. Cal associar la població a l'Agenda i considerar en tot moment la rellevància del capital social.
10. Dur a terme un ambiciós pla de comunicació, per tal de promoure canvis de mentalitat social favorables a l'Agenda 2030. Comunicació basada en la transparència (p.ex.: proporcionar a la ciutadania els resultats del seguiment de l'Agenda, cada tres anys com a mínim) i en la bidireccionalitat (obrir de forma permanent un o diversos canals de comunicació i participació per tal que la ciutadania pugui aportar idees o noves iniciatives).
11. Definir i construir ecosistemes d'actors: relacions en xarxa, no jeràrquiques, de persones clau per implantar Agenda 2030. Prioritzar els vincles amb:
  - Entitats o òrgans ubicats a Catalunya que també cerquen objectius similars i compatibles, com el CADS (Generalitat).
  - El món universitari i de la recerca, per impulsar el coneixement.
  - Altres ciutats i organitzacions de ciutats: reballar el lideratge internacional mitjançant aliances a l'entorn de l'Agenda 2030.

Ciència, innovació i perspectiva digital

12. La sostenibilitat no es podrà assolir només optimitzant els sistemes existents. Caldrà aconseguir innovacions profundes i transformadores, en les polítiques i en les formes de governança (transversal, multinivell i participativa). Per aquest motiu la ciència ha d'estar present a tots els ODS, cosa que també implica una forta aposta per l'educació.
13. Utilitzar l'Agenda 2030 per detectar actuacions i metodologies innovadores, relacionades amb l'assoliment dels ODS, en què la ciutat sigui o vulgui ser capdavantera. I un cop detectades,

explicar-les i compartir-les, tant a nivell intern com cap enfora, en l'àmbit nacional i internacional.

14. Emfatitzar el concepte de Barcelona com a “laboratori d’innovació”, és a dir, ciutat on es poden desenvolupar i testejar tecnologies abans d’implementar-les. Cal desenvolupar la capacitat de crear tecnologia pròpia, sobretot en àmbits estratègics com el mèdic o el de les energies renovables.
15. Incorporar la perspectiva digital de forma transversal, si realment volem que els ODS tinguin sentit en una societat digitalitzada. Temes com el *data sharing*, la intel·ligència artificial, la realitat virtual o l’ètica tecnològica.
16. La conjunció entre societat digital i ODS ha de servir per ampliar sobiranes (alimentària, en coneixement, tecnològica...). L’economia de plataforma pot ser una eina d’exploració, però també planteja un marc d’oportunitats molt gran, amb bones experiències (àmbit agroecològic).
17. Aplicar ciència, innovació i perspectiva digital per aconseguir una administració municipal més eficaç:
  - Aliances entre la política, l’administració (experts interns) i els experts externs (centres de recerca públics i privats; organitzacions privades amb o sense ànim de lucre).
  - Governança de les dades per aconseguir generar el màxim valor públic del Big Data.
  - Aprofitament i promoció de la intel·ligència col·lectiva dels professionals de l’Ajuntament: nous espais i sistemes de treball col·laboratiu derivats de l’administració digital.
  - Realització d’anàlisis de prospectiva per definir escenaris de futur (reptes i oportunitats) vinculats als diferents ODS. Cal intentar anticipar el futur, especialment en qüestions de l’agenda digital.
  - Adopció de models de decisió que simulin diversos escenaris d’actuació i les seves implicacions ecològiques i socioeconòmiques.
  - Aprofitament de la intel·ligència artificial i la robòtica per donar resposta als reptes plantejats pels ODS.

Acció interna (Agenda 2030 a l’Ajuntament)

18. No partir de zero. Els ODS responen a objectius ja clàssics en l’acció municipal i compten amb dispositius i recursos per assolir-los. Abans d’inventar res de nou, cal mirar que s’està fent, i si és efectiu o no, i qui ho porta, i qui en sap.
19. Integrar l’Agenda 2030 amb els altres instruments municipals de planificació vigents. Els tempos i objectius dels diversos plans de la ciutat han de ser coherents entre ells (i han de ser coneguts també per la ciutadania). Seria convenient revisar-los, així com les actuacions que hi contenen, per assegurar el seu alineament amb l’Agenda 2030.
20. El mandat d’alineament amb l’Agenda 2030 ha de ser vàlid per a tot el grup Ajuntament de Barcelona (organismes i empreses relacionades i econòmicament dependents). Han de dotar programes i resoldre concursos en funció d’aquest alineament.
21. Per millorar el relat i la capacitat de mobilització de la voluntat ciutadana seria bo escollir alguns d’aquests plans i programes i relacionar-los amb determinades fites, assenyalant el seu

caràcter de projectes motor dels ODS. Això vol dir que la formulació d'aquestes fites ha d'anar acompanyada de les (principals) accions municipals (o no únicament) que han de permetre assolir-les.

22. Contemplar els conceptes de “bon govern” i “eficàcia institucional” (ODS 16), així com el d’“enfortir els mitjans d’execució” (ODS 17) d’una manera més àmplia.
23. Impulsar innovacions en el model organitzatiu per aconseguir administració municipal més eficaç:
  - Identificar "referents ODS", en cada àrea i en cada districte, aliats imprescindibles de l'estratègia.
  - Superar les barreres organitzatives departamentals per assolir una major transversalitat i polivalència, prioritzant els àmbits més estratègics i crítics en cada moment.
  - Implantar sistemes parcialment holocràtics (basats en una presa de decisions horitzontal)
  - Treballar per projectes i no només per àmbits sectorials.

Metodologia (per construir l'Agenda 2030 de Barcelona)

24. Evitar que l'Agenda 2030 esdevingui una col·lecció d'eslògans, grans proclames i bones intencions, i/o un megaprojecte burocratitzat, desproveït de capacitat efectiva de realització.
25. Concebre i presentar l'Agenda 2030 de Barcelona com una aposta política i institucional, un pla creïble per a una transformació global, dotat d'un mètode clar i concret per passar de la idea a l'acció.
26. Fer benchmarking per conèixer: 1. Quina és la situació de partida de Barcelona, i 2. Què s'està duent a terme per implementar els ODS des d'altres ciutats amb circumstàncies similars. Aquest benchmarking es podria basar en un pànel de 5/10 ciutats similars, no necessàriament espanyoles ni totes europees.
27. Evitar el risc de que les fites apareguin com un catàleg d'actuacions aïllades, sense considerar les múltiples interaccions que s'estableixen entre elles. Pràcticament totes les fites ODS estan interrelacionades. Molt sovint les relacions són sinèrgiques, però en altres casos són conflictives, per diferències de valors o per la competència per recursos escassos.
28. Prioritzar alguns ODS i fites ODS que es considerin clau i fer-hi molt èmfasi, amb un seguiment proper, participatiu i constant, de manera que se'n puguin constatar els progressos de forma visible i creïble. Que es vegi que l'esforç val la pena.
29. Excloure les fites de caràcter genèric i ambigu. Les fites haurien de ser, en tots els ODS, concretes, properes, creïbles i realistes, per tal que puguin generar expectatives raonables i la necessària confiança per part dels ciutadans.
30. Les fites referides a problemes molt generals, l'assoliment de les quals no està únicament en mans de la ciutat, no s'haurien de definir d'una forma excessivament ambiciosa, que les faci poc creïbles (p.ex.: “zero morts per violència”).

31. Considerar el grau de consens polític i social que pot suscitar cada una de les fites proposades. Excloure les fites especialment conflictives, sobretot quan no es corresponguin amb un àmbit de competència municipal.
32. Establir un cronograma amb les etapes a seguir, de forma successiva, en cada una de les fites proposades, al llarg de tota la dècada.
33. Establir subfites ODS concretes amb assoliment anterior a 2030, en el sentit de *metas volantes*, en tants casos com sigui possible. En alguns casos, pel grau d'urgència i/o de maduresa del tema, la fita clau s'hauria de situar abans de 2030. Això també ha de servir per visualitzar que es va fent camí, celebrar els èxits i canviar el rumb en cas de fracàs.
34. Allà on tingui sentit, establir també subfites basades en districte/barri, classe social, sexe, edat i/o origen. I encara que no s'hi estableixi una subfita, intentar mesurar l'indicador per districte/barri, classe social, sexe, edat i/o origen, perquè això pot oferir noves perspectives sobre la fita i la seva possible revisió.
35. Preveure la possibilitat de dur a terme, periòdicament, una actualització del contingut de les fites i de la prioritització de les mateixes, per adaptar-les a nous esdeveniments i circumstàncies.
36. Garantir un seguiment adequat dels objectius i les fites i subfites establertes. Això implica poder quantificar totes aquelles fites que es vulguin avaluar.
37. Ponderar el valor de les fites i, dins d'aquestes, el valor dels indicadors de mesura, en funció de la seva rellevància. No tot té el mateix valor.
38. Reduir el nombre d'indicadors, prioritzant-los. Definir entre 5 i 10 indicadors sintètics que configurin una bateria bàsica per comunicar els resultats cap a l'exterior.
39. Prioritzar els indicadors d'*outcome* (impacte) per sobre dels d'*output* (realització), garantint però que s'avaluen de forma correcta. Sobretot s'ha d'anar molt amb compte a l'hora d'extreure conclusions en indicadors que es moguin conjuntament. Si això resulta molt costós, centrar l'avaluació d'impacte en els grans projectes multifuncionals que tinguin un efecte palanca sobre el conjunt de l'Agenda 2030.
40. En els indicadors sobre recursos esmerçats en una determinada política o servei, més que la quantitat absoluta de recursos caldria valorar la seva eficàcia. Això implica disposar d'un indicador de millora aconseguida per unitat de recurs.
41. Introduir nous indicadors alternatius als tradicionals (p.ex. la contribució per hora treballada com a complement/alternativa al PIB).
42. Mesurar l'evolució de l'opinió pública sobre la valoració dels ODS (i les seves fites). (NOTA: En les enquestes es sol utilitzar el concepte "problema més important")
43. Incorporar indicadors de polarització, més que de desigualtats (urbanístics, per barris...).

44. Identificar a l'Agenda qui es el responsable de la implementació de les actuacions previstes, així com els instruments i recursos necessaris per poder fer efectives tals actuacions.

En síntesi, cada una de les fites proposades podria incloure:

- La seva relació amb la crisi del COVID-19 i les accions que s'han desplegat per afrontar-ho.
- Un cronograma de desplegament i etapes intermèdies 2020-2030.
- Una estimació del cost de les accions necessàries per al seu assoliment.
- El seu encaix amb la realitat metropolitana i d'altres nivells d'escala rellevants.
- L'alineament amb les actuacions en curs o previstes per l'Ajuntament.
- Una relació dels agents implicats en el seu desplegament i assoliment.

COVID-19: Significat i impacte sobre l'Agenda 2030

45.El xoc del COVID-19 obre un espai de transformació ràpida i radical, que cancel·la momentàniament el model d'evolució social lineal i progressiu. En l'excepcionalitat generada per la pandèmia, que podria perllongar-se fins a dos o tres anys, en funció de la disponibilitat d'una vacuna universal, es podrien concentrar canvis globals, profunds i perdurables, en economia, societat, cultura i política.

46.A efectes d'Agenda 2030 es genera una tensió entre les necessitats del curt termini (reaccionar davant la urgència sanitària, econòmica i social) i els objectius de transformació a mig termini. Com també hi ha una tensió entre la vida i la recuperació de l'economia de la ciutat i la vida, perquè els pilars que sostenen l'economia de BCN (turisme, logística industrial) estan molt vinculats a la globalització.

47.Els impactes del COVID-19 seran tan profunds que afectaran totes les fites de manera important, i l'acció de l'ajuntament durant els propers mesos pot resultar decisiva per encarrilar el camí cap als ODS o per fer-los del tot inviàbles en l'horitzó 2030.

48.Tenim al davant el risc d'aprofundir la bretxa social i territorial, i de perdre drets ciutadans, però també una oportunitat per aconseguir avenços. Algunes de les coses que han passat durant el confinament, com l'increment del treball a distància o l'extensió de les xarxes de solidaritat mútua, també obren perspectives positives per a l'Agenda 2030.

49.Cal, però, governar els canvis en clau de sostenibilitat i desenvolupar les capacitats (tecnològiques, socials, institucionals) necessàries per situar-se bé en el món que vindrà. La crisi ha posat de manifest la importància de la resiliència, en tots els aspectes. Individus, famílies i institucions han d'estar preparades i disposar de recursos per poder resistir amb el mínim trauma possible les crisis que es vagin produint en el futur.

50.Cal, en tot cas, incorporar a l'Agenda 2030 de Barcelona les mesures d'adaptació a la nova realitat creada per la pandèmia.

Barcelona, maig de 2020.